

STUKJES HEMELBLAUW

Sue Durrant

Nan Lenders (vert.)

Meis & Maas

(door Emilie Vanpeteghem)

OVER DE MAKERS

Sue Durrant wou altijd al schrijver worden, van toen ze nog een kind was. Ze is er al van kinds af aan mee bezig. Ze bracht haar jeugd door in Schotland en verhuisde naar Leicestershire toen ze twaalf jaar was. Ze studeerde Schone Kunsten (schilderkunst) en reisde de wereld rond vooraleer ze in het zuiden van Londen ging wonen. Ze heeft al veel verschillende jobs gehad, waaronder marktkramer, schilderijenverkoper in Venetië en kunstonderwijzeres. Momenteel woont ze in Brighton met haar partner en twee tieners, die allemaal groter zijn dan zij.

<https://www.allenandunwin.com/browse/books/childrens/childrens-fiction/Little-Bits-of-Sky-Sue-Durrant-9780857633996>

Katie Harnett is een illustrator. Ze woont in het Verenigd Koninkrijk. Ze studeerde af als illustrator aan de universiteit van West-Engeland en behaalde haar Master diploma in illustraties voor kinderboeken aan Cambridge. Momenteel werkt ze aan prentenboeken, covers van boeken en andere spannende projecten. Ze wordt vertegenwoordigd door Andrea Morrison van Writers House.

<http://www.katieharnett.com/about>

katie harnett
illustration

1. EERSTE INDrukKEN

Vooraf

- Is het een boek dat je aandacht zou trekken in de boekhandel of bibliotheek?
- Wat was je eerste indruk van dit boek voor je het verhaal las?

Vragen over het verhaal

- Vind je het onderwerp interessant? Wat denk je als je het woord jeugdzorgkinderen hoort?
- Is het verhaal voorspelbaar of juist helemaal niet?
- Wilde je verder lezen? Wilde je weten hoe het verder ging en hoe het zou eindigen? Waarom (niet)?

2. BESPREKING GEBEURTENISSEN EN THEMA'S

Openingszin

'Dit is het verhaal over hoe mijn leven op een keer helemaal op zijn kop kwam te staan. Niet dat het eerst gewoon rechtop stond, maar opeens had het een tijd lang wel wat van dat moment dat je naar een clown zit te kijken die met borden jongleert en dat hij alle borden in de lucht heeft en je alleen maar je adem kunt inhouden en hopen dat ze niet naar beneden komen kletteren.' (p.5)

- Is dit een goede openingszin?
- Had je meteen zin om verder te lezen?
- Met deze gedachte begint Ira aan haar verhaal. Typeert deze gedachte wie ze is? (Haar rake observatie van gevoelens en gedachten. Hoe ze omgaat met haar leven?)

Huize Skilly/ Huize Appelton

Ira en Zac wonen aan het begin van dit verhaal in Huize Skilly. Op het einde verhuizen ze naar Huize Appelton.

Je kan 'Huize Skilly' en 'Huize Appelton' op grote bladen schrijven en ze zo samen met de juryleden bespreken. Laat hen opschrijven waaraan ze denken.

- Wat zijn de gelijkenissen tussen de twee huizen? (Bijvoorbeeld: de tuin)
- Welke zijn de verschillen?
- Wat was jullie eerste indruk van Huize Skilly? En nadat jullie het boek lazen? Veranderde jullie mening?
- Wat was de eerste indruk van Ira en Zac?
- Wat was hun eerste indruk van Huize Appelton? (Ze haten het daar. Het is er veel te deftig, p.85. Redenen om te blijven/ redenen om terug te gaan, p.90/91)
- Begrijpen jullie die eerste reactie? Waarom verloopt het eerste contact zo stroef denken jullie? (De kinderen krijgen instructies van Mevrouw Clank om zich zo flink mogelijk te gedragen en ook Martha wil het te goed doen.)
- Wat vinden jullie eigenlijk van de aanpak van Mevrouw Clanks wanneer de kinderen voor de eerste keer bij Martha logeren? Ze geeft Zac en Ira de hele tijd instructies. Waarom? Vinden jullie dat ze gelijk heeft? Of moeten Ira en Zac gewoon zichzelf blijven? Doet ze dit omdat ze vindt dat de kinderen manieren ontbreken of omdat ze oprecht wil dat Ira en Zac een leuke tijd hebben en ze denkt dat dat met die instructies beter zal gaan?
- Martha heeft altijd in Huize Appelton gewoond (p.83) Het is leuk dat een huis van een gewoon mens ook een naam kan hebben (p.74) Ira en Zac hebben hun hele leven bij allerlei mensen gewoond. Denken jullie dat Martha de kinderen kan geven waar ze naar zoeken?
- *'Niet alleen in de vakanties- Altijd.'* (p.189) Martha vraagt aan Ira en Zac om voorgoed bij haar te wonen. Hoopten jullie daar al het hele verhaal op? Dat broer en zus geadopteerd zouden worden? Denken jullie dat Martha Ira en Zac een echte thuis kan geven?
- *'Dingen die ik ga missen: Silas, Hortense, Skilly-kinderen, de boom, Glenda, de keukentafel, zelfs mevrouw Clanks. Dingen die ik niet zal missen: regels, schrijfsels, nieuwe kinderen, gebreide spreien.'* (p.202)

Jeugdzorgkinderen

Schrijf deze citaten op kaartjes. Laat de juryleden er elk een kiezen en bespreek ze met hen.

'En ik weet dat mieren geacht worden precies te weten waar ze mee bezig zijn, maar ik vroeg me wel af of zij zich vanbinnen net zo voelde als wij. Verloren.' (p.9)

'Ik zei altijd tegen Zac dat we net zigeuners waren, voortdurend onderweg naar spannende plekken, maar ik ben er maar mee opgehouden dat te zeggen, want het maakte verhuizen niet leuker. Eerder minder leuk.' (p.20)

'Anita zegt dat we ooit een moeder hadden, maar dat die niet meer voor ons kon zorgen. Dat zeggen mensen altijd tegen jeugdzorgkinderen. Eigenlijk betekent het helemaal niets. Het is net zoiets als

zeggen dat het koud is buiten terwijl het dan kan stormen of regenen of sneeuwen of vriezen, maar omdat je geen raam hebt, kun je het zelf niet zien.' (p.29)

'Maar bij ons zitten de emoties allemaal heel dicht naast elkaar, dus het ene moment zijn we blij en dan opeens zijn we boos en soms voelen we helemaal niets. Het is eng om zo te zijn.' (p.65)

'Als er nieuwe kinderen naar Skilly komen, zijn ze ofwel luidruchtig en boos, of zwijgzaam en stil.' (p.27, Ira)

'Volgens mij is het eigenlijk net zoiets als een jeugdzorgkind zijn. Er is een hele grote hoge muur en je familie zit aan de andere kant, maar je kunt er nooit overheen klimmen. Het enige wat je kunt doen is niet te veel naar die muur kijken, want als je dat wel doet kun je aan niets anders meer denken. (p.124, Berlijnse muur. Hebben de juryleden al gehoord van de Berlijnse muur?)

- Wat vinden jullie van de gedachten van Ira? Ondanks alles wat ze meemaakt, lijkt ze niet ongelukkig. Hoe ervaren de juryleden dat? (Zouden zij wel ongelukkig zijn? Opstandig?) Jimmy reageert bijvoorbeeld heel anders op het feit dat hij een jeugdzorgkind is. Welke reacties begrijpen of vinden jullie beter? Is er wel een juiste manier om daarmee om te gaan?
- Begrijpen jullie de angst van Ira, Zac en de andere kinderen voor nieuwe teleurstellingen en de moeite om mensen te vertrouwen en zich te hechten?
- Heeft een jeugdzorgkind het veel moeilijker dan een kind die opgroeit bij zijn/haar ouders?
- Begrijpen jullie dat sommige ouders niet voor hun kinderen kunnen zorgen?

Tuin

'Binnen in huize Skilly heb ik mij nooit echt helemaal op mijn gemak gevoeld - er waren teveel geesten - maar die tuin was bijzonder. Het was de eerste plek waar ik me ooit echt gelukkig voelde. En Zac ook volgens mij.' (p.6)

'De tuin van Skilly is fantastisch. Hij is groot en ruig en vol verstopplaatsen. (...) Er was een schuurtje en een vijver met kippengaas eroverheen en in het midden stond een gigantische boom. (p.16)

- De eerste middag krijgen Ira en Zac de tuin voor hen alleen. Dat is zo voor alle nieuwe kinderen. Waarom denken jullie dat ze dat doen?
- Worden jullie gelukkig van een mooie tuin? Worden jullie blij van spelen in de tuin? Van buiten spelen?
- De prachtige boom waait om na een storm. 'Die boom omver zien gaan was een van de mooiste dingen die ik ooit had gezien. Ik weet dat dat niet zou moeten zijn, maar het was wel zo.' (p.22) Waarom denken jullie dat Ira dat zo fantastisch en spannend vond?
- Ook bij Martha bloeien Ira en Zac open in haar tuin. Wat maakt haar tuin zo speciaal voor de kinderen? Of wat maakt een tuin zo speciaal voor jullie?

Vriendschap

In het tehuis zijn aardige medewerkers waar ze veel liefde en vriendschap van krijgen. Ook met de andere kinderen heeft Ira leuke momenten en mooie vriendschappen.

- Hoe hebben de juryleden die vriendschappen ervaren?
- Welke vriendschap hebben jullie onthouden?
- Hoe belangrijk is vriendschap?

Glenda Hyacinth

'Nu heb ik het gevoel dat ik een nieuwe vriendin heb, ook al is ze een vriendin uit het verleden. (...) Ik heb altijd al een heel speciale vriendin willen hebben, en nu heb ik een.' (p.56)

- Dit is misschien wel de belangrijkste vriendschap die Ira sluit in het tehuis. Waarom denken jullie dat Glenda zo belangrijk is voor haar?
- Wie blijkt Glenda uiteindelijk te zijn? (Mevrouw Clanks) Hadden jullie dit verwacht of kwam dit als een verrassing?
- Wat vonden jullie voor deze ontdekking van Mevrouw Clanks? En erna?

Flits

- Zac heeft een grote interesse in honden. Waarom? (Er is één foto van Ira en Zac voor ze jeugdzorgkinderen werden. Op die foto staat een hond. Die foto staat in hun herinneringsboek.)
- Wie is Flits? Wat gebeurt er met hem? (p.176) Hoe hebben jullie deze gebeurtenis ervaren?
- Zac gaat op zoek naar zijn mama en denkt haar te vinden bij de belastingsbetoging. Flits bekoopt het met zijn leven. Vragen jullie zich af wat er met Ira's en Zac's moeder gebeurde? Of met hun papa?

Borden

'Volgens mij zou het leven een stuk simpeler zijn als iedereen zo'n bord had, want dan hoef je niet hardop te zeggen wat je denkt en je hoeft niet onbeleefd te zijn. Het is een soort schreeuwen zonder geluid te maken. Misschien zou je zo zelfs kunnen zorgen dat er geen oorlog meer kwam.' (p.45)

- Wat zou Ira op haar bord schrijven? (Laat me met rust, p.45)
- Wat vind je van deze gedachte van Ira?
- Wat zou er op jullie bord staan?

Einde

Het verhaal eindigt met het hoofdstuk 'Vandaag' (p.202)

Daar leren we hoe het de personages uit dit verhaal vergaat.

- Zijn jullie blij dat jullie weten wat er verder gebeurde in het leven van de personages?
- Of hadden jullie liever gehad dat het verhaal eindigde wanneer Ira en Zac bij Martha gingen wonen? Waarom?
- Vullen jullie liever zelf in wat er met jullie favoriete personage verder gebeurt?

3. BESPREKING VERHAALELEMENTEN

Stukjes Hemelblauw

'Maar wat echt fantastisch is aan onze kamer is dat er alleen lucht boven is.' (p.32)

- Wat vinden jullie van de titel?
- Wat betekent die titel volgens jullie?
- Wat vinden jullie van de omslagillustratie? (De kartonnen omslag heeft een doorkijkraam waar je stukjes hemelblauw door ziet.)

Personages

Ira: Probeert altijd positief te blijven ondanks alles. Voelt zich enorm verantwoordelijk voor haar broer.

Zac: p.18, iedereen is dol op Zac. Hij verzint spelletjes en kan heel hard rennen. Hij moet niet veel hebben van andere mensen. Hij vertrouwt ze niet.

Hortense: p.12, prachtig. Stralende glimlach. Ze knuffelde Ira en Zac op hun eerste dag en dat voelde zo fijn.

Silas: Niemand in de wereld is toffer dan Silas. Net of hij helemaal geen volwassene is. Hij vindt rommel niet erg, hij wordt nooit boos en hij kan dingen repareren. Hij ruikt altijd naar frisse lucht. (p.34) Hij is overal ter wereld geweest. Hij is ook een jeugdzorgkind.

Mevrouw Clanks: p.12, Oud. Droeg haar haar strak naar achteren. Saaie grotemensenkleren, op één ding na: ze had een roze lint in haar haar.

Anita: Maatschappelijk werkster van Zac en Ira

Martha: p.70, aardig, was vroeger schoolhoofd en heeft ervaring met kinderen, houdt van schilderen

De Skilly kinderen: Jimmy (p.26-27), Sophia, Ashani, Miles, Esther, Milap en Harit, Pip (ze is tien maar ziet eruit als acht. Ze is mager. Praat amper tot niet. Ze heeft een paarse trui aan die veel te groot is (p.113) Pips zus Alice is dood (p.121))

Zoek naar citaten of gebeurtenissen in het boek die het karakter of de gevoelens van de personages typeren. Bespreek ze samen met de juryleden.

Bijvoorbeeld:

- 'Haar echte naam was Miracle. Misschien dacht mijn moeder bij mijn geboorte dat het leven wonderbaarlijk mooi een volmaakt zou worden, maar dat werd het niet en dat is het ook nooit geweest.' (p.7, Ira)
- 'Ze strekte haar armen uit en sloeg ze om ons heen. Dat voelde zo fijn.' (p.12, Hortense)
- 'Zelfs als hij blij is, is hij boos.' (Jimmy, p.26)
- 'Zelfs als hij lacht en grappen maakt, kun je zien dat hij onder de oppervlakte een beetje boos is.' (p.26, Jimmy)
- 'Hij is niet erg dol op het leven, maar toch barst hij ervan.' (p.27, Jimmy)
- 'Bij hem komt het leven er op een andere manier uit, zoals bij bladeren als het waait. Hij kan geen minuut stilzitten. Dat kan hij niet helpen.' (p.34, Silas)
- 'Als hij iets wil doen, dan doet hij het, zelfs als hij er achteraf door in de problemen komt.' (p.77, Zac)
- 'Misschien kun je beter schrijven over mensen die je echt kent, echte mensen, geen gefantaseerde.' (p.128, Mevrouw Clanks)
- 'Dat je niet in een droom moet leven. Als je teveel in je dromen leeft, zul je altijd teleurgesteld worden.' (p.132, Mevrouw Clanks)
- 'Een ding dat je zult leren als je ouder wordt, is dat volwassenen het vaak bij het verkeerde eind hebben' (p.132, Mevrouw Clanks)
- 'Ira', zei ze, 'je maakt je teveel druk om Zac. Misschien moet je je af en toe eens druk maken om jezelf.' (...) 'Soms vraag ik me weleens af wat Ira wil. Weet je dat zelf wel?' (p.99, Martha)
- 'Volgens mij hebben jullie een uitstekende indruk gemaakt. Goed zo.' (p.105, Mevrouw Clanks)

Bijvoorbeeld:

- Hoe hebben de juryleden de verhaallijn van Jimmy ervaren? Of van Pip?
- Wat vinden ze van de regels en lessen die mevrouw Clanks oplegt? Waarom doet ze dit?
- Vinden ze het een geruststelling dat er mensen zoals Silas, Hortense en zelfs mevrouw Clanks zijn die de kinderen opvangen? Hebben jeugdzorgkinderen zulke gedreven mensen nodig?

Uitgebreidere bespreking van de personages

Noteer de namen van de personages op aparte bladen. Vraag de juryleden om alles wat ze over hen weten op de bladen te schrijven. Ga daarna een gesprek aan over het desbetreffende personage en de gebeurtenissen die ze beleven.

- Welk personage vind je het leukst en waarom?
- Zijn er te veel of te weinig personages in het verhaal? Waarom?
- Welke invloed hebben de personages op elkaar?
- Zijn alle personages even belangrijk? Zou je een personage kunnen weglaten? Waarom (niet)?
- Wat weet je over dit personage?
- Wat vind je van dit personage?
- Hoe zou je dit personage omschrijven?
- Zou je je met dit personage kunnen identificeren of liever met iemand anders? Kan je ook aangeven waarom?

Tijd en vertelperspectief

Het verhaal speelt zich af in de jaren '80.

- Hebben jullie gemerkt dat het verhaal zich meer dan dertig jaar geleden afspeelde? Of zou dit verhaal zich ook perfect in 2017 kunnen afspelen?
- We lezen de dagboekfragmenten van Ira. Wat vinden jullie van de dagboekfragmenten van het meisje? Krijgen we een duidelijk beeld van haar gevoelens en gedachten? Vinden jullie dat Ira goed kan observeren en rake gedachten beschrijft? Houden jullie een dagboek bij om jullie gevoelens of gedachten in op te schrijven? Helpt dit jullie op een of andere manier?
- Zouden jullie graag het verhaal van een ander personage lezen? Zouden jullie graag het verhaal van bijvoorbeeld Silas of Jimmy of zelfs het levensverhaal van Mevrouw Clanks of Martha lezen?

Illustraties

Doorheen het boek vind je verschillende tekeningen in zwart-wit.

- Vinden jullie die tekeningen een meerwaarde voor het verhaal? Maken tekeningen een dagboek compleet?
- Wat is het liefste wat Ira doet? (Tekenen) Ook Martha houdt van schilderen. Martha schildert vooral gevoelens (p.106) Welke gevoelens zouden jullie welke kleur geven? Kan je gevoelens schilderen?
- Lijst met kleuren (p.101) afdrukken. Zouden jullie ook zo'n lijst kunnen maken? Kan je een kleur geven aan bijvoorbeeld iets in jullie huis?

4. EINDOORDEEL

Recensies

Je kan uit recensies stukjes halen om met de juryleden te bespreken. Zijn ze het met de recensent eens of toch eerder niet? Schrijf ze op kaartjes en laat elk jurylid er een uitkiezen om te bespreken

- 'Het fraai uitgegeven droomdebuut van de Britse Sue Durrant, 'Stukjes Hemelblauw', is zo'n boek waarin de authentieke vertelstem je onmiddellijk grijpt. Veel spectaculairs gebeurt er niet, spannend wordt het maar heel even, maar de oprechte toon waarop het elfjarige 'jeugdzorgkind' Ira haar verhaal doet, raakt je in het hart.' (<https://www.basmaliepaard.nl/publicaties/trouw-recensie/stukjes-hemelblauw>)
- 'Zo analyseert Ira haarscherp de volwassenen om haar heen, die daardoor genuanceerd profiel krijgen. (...) Ook de kinderen in het tehuis komen dankzij Ira's sterke observaties knap tot leven.' (<https://www.basmaliepaard.nl/publicaties/trouw-recensie/stukjes-hemelblauw>)
- 'Precies dat maakt dit boek zo ontroerend, zonder dat het larmoyant wordt: overal doorheen voel je zowel de onbedwingbare levenslust van de kinderen als hun verdriet om datzelfde leven dat hen keer op keer teleurstelt.' (<https://www.basmaliepaard.nl/publicaties/trouw-recensie/stukjes-hemelblauw>)
- 'De angst voor nieuwe teleurstellingen en de moeite om mensen te vertrouwen en zich te hechten, het komt allemaal aan de orde en soms wat al te letterlijk Durrant laat haar hoofdpersoon teveel expliciet uitleggen.' (<http://www.jaappleest.nl/over-je-hart-hebben-ze-niks-te-zeggen/>)
- 'Het naschrift over hoe het meer dan twintig jaar later met broer en zus en de anderen uit het kindertehuis gaat, is merkwaardig. Alsof het verhaal af moet zijn en lezers niet zelf mogen of kunnen invullen hoe de kinderen is vergaan.' (<http://www.jaappleest.nl/over-je-hart-hebben-ze-niks-te-zeggen/>)
- 'Sterk is de verhaallijn over Glenda, een meisje dat eerder in het kindertehuis woonde en van wie Ira brieven onder de vloer vindt. Een onverwachte plotwending rond dit imaginaire meisje, dat ze vaak echt ziet lopen, maakt veel duidelijk.' (<http://www.jaappleest.nl/over-je-hart-hebben-ze-niks-te-zeggen/>)
- 'Het dagboek van Ira is namelijk zo open en eerlijk, dat het gewoon door een negenjarig kind geschreven zou kunnen zijn. En dat is bijzonder knap voor een volwassene. Blijkbaar heeft Sue Durrant, de schrijfster, of heel erg veel kinderen ondervraagd of is ze zelf nog helemaal in contact met haar 'innerlijke kind'. Het is in ieder geval heerlijk fladderig en openhartig.' (<https://www.coolesuggesties.nl/recensie-stukjes-hemelblauw/>)
- 'Door het boek heen vind je verschillende kinderlijke tekeningen in zwart-wit, die het idee van een dagboek helemaal compleet maken.' (<https://www.coolesuggesties.nl/recensie-stukjes-hemelblauw/>)
- 'Een boek met een feel-good einde dat misschien wel wat erg wensvervullend is, maar dat wel past. Je kunt het Ira en Zac zo dat ook zij een plekje op de wereld vinden waar ze geen afscheid hoeven nemen.' (<http://www.lezenisleuk.nl/boeken/recensies/voortgezet-onderwijs/1879-stukjes-hemelblauw>)

Jeugdzorgkinderen

- Hebben jullie meer informatie gezocht over jeugdzorgkinderen na of tijdens het lezen van dit boek? (Bijvoorbeeld: http://www.yarvlaanderen.be/?gclid=EAlalQobChMlv6PcvaP31QIVJyjTCh1qoglbEAAYASAAEgKVTPD_BwE)
- Hebben jullie recent in de media gehoord over jeugdzorg en instellingen voor jongeren? (Bijvoorbeeld naar aanleiding van de dood van Jordy http://www.standaard.be/cnt/dmf20160901_02450086) Hebben jullie daar zelf een mening, gevoelens of gedachten over? Wat als ze plots 18 jaar zijn en eigenlijk geen kinderen meer zijn? Hebben jullie daar over nagedacht?

Tot slot

- Als je het boek aan iemand zou moeten aanbevelen, wat zou je dan zeggen? Zou je het aanbevelen of niet?
- Wat heeft jou het meest geraakt in dit verhaal?
- Zijn er dingen die je graag aan de auteur zou willen vragen?
- Dit is het debuut van Sue Durrant. Zou je graag willen dat ze nog boeken schrijft? Zou je die lezen?

Juryleden kunnen online op de KJV-boeken reageren.

Ga naar www.kjv.be, klik op 'Welke boeken moet ik lezen' en dan op de groep en het boek in kwestie.